

металів : дис. ... д-ра філософії : 161 Хімічні технології та інженерія. Київ. нац. ун-т технологій та дизайну. Київ, 2023. 180 с.

- Збірник тез III Міжнародної науково-практичної інтернет-конференція «Сучасні проблеми професійної та цивільної безпеки», 28 – 29 квітня 2024 р. Дніпро : УДУНТ ННІ УДХТУ. 2024. 118 с.

ТЕХНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ВІДНОВЛЕННЯ СОСНИ ЗВИЧАЙНОЇ ПІСЛЯ ЛІСОВИХ ПОЖЕЖ В УМОВАХ ФІЛІЇ «ОВРУЦЬКЕ СПЕЦІАЛІЗОВАНЕ ЛІСОВЕ ГОСПОДАРСТВО» ДП «ЛІСИ УКРАЇНИ»

Левченко В. Б., кандидат с.-г. наук, доцент

Рябченко С. І., здобувач освітнього ступеня бакалавр

Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка

В зоні Центрального та Східного Полісся України, в результаті тривалого інтенсивного промислового освоєння, знищення природних лісів лісовими пожежами, значно скоротилися площі соснових деревостанів [1]. Природне поновлення антропогенно-порушених земель на зрубках та лісових згарищах, в лісорослинних умовах A_{2-3} , C_{2-3} Філії «Овруцьке СЛГ», нерідко відбувається незадовільно, або зі зміною хвойних порід на листяні [2]. У зв'язку з цим, успішне відтворення хвойних деревостанів є перспективним, і саме технологічні аспекти створення культур сосни звичайної в лісорослинних умовах A_{2-3} , B_{2-4} , C_{2-3} зони Центрального та Східного Полісся України, дасть змогу ефективного відтворення лісів [3]. За даними ДП «Ліси України» станом на кінець 2025 року, в умовах зони Центрального, а також Східного Полісся України лісовідновлення шляхом створення культур за участі сосни звичайної проводилось на площі 4320 га [4]. Узагальнення досвіду вирощування лісових культур сосни звичайної з метою визначення практичних витрат під час їх створення не лише в умовах лісгосподарських філій, догляду за ними, оцінки впливу розміщення рослин за різними схемами змішування на радіальний приріст сосни звичайної за діаметром та висотою згідно результатів досліджень наших колег з Німеччини показало, що собівартість створення таких культур

сосни звичайної та кількість доглядів зростає пропорційно збільшенню кількості рослин на 1 га. пощі [5].

При дослідженні технологічних схем лісопоновлення сосни звичайної в постпірогенний період, а після повномасштабного вторгнення країни-агресора на територію України, й військових дій, слід виходити з того, що на лісокультурній площі обов'язково зазначається тип лісових культур, агротехніка та технологія їх вирощування. При виборі асортименту деревних порід при сумісному вирощуванні, враховують їх взаємовплив, біологічні особливості, умови місцезростання, й на цій основі розробляються схеми змішування, розміщення деревних та чагарникових порід на лісокультурній площі. При створенні лісових культур в умовах Філії «Овруцьке СЛГ» ми пропонуємо наступні схеми змішування: 1) у ряду (рослина однієї деревної породи чергується у ряду з рослиною іншої деревної породи); 2) чистими рядами (ряд однієї деревної породи чергується з рядом іншої деревної породи); 3) ланками посівних чи посадкових місць у ряду (одна деревна порода чергується з іншою в ряду через певні проміжки (10-15 м); 4) кулісами та групами чистих рядів (кілька чистих) рядів однієї деревної породи чергується з кількома рядами іншої деревної породи, як показано на рис.1).

Рис. 1. Кулісне змішування сосни звичайної і горіха чорного в умовах старих лісових згарищ 2020 року Виступовицького лісництва Філії «Овруцький СЛГ» ДП «Ліси України»

5) шаховим способом (різні деревні породи вводять у культуру окремими ділянками у шаховому порядку, розмір ділянки 10x10 м та більше); 6) біогрупами або гніздами (головну деревну породу вводять серед супутніх у

вигляді окремих куртин (гнізд), а також на ділянках із природним поновленням). В Виступовицькому лісництві ми рекомендуємо такі способи посадки сосни звичайної: рядовий, шаховий та біогрупами. При рядовому розміщенні, проводиться механізована посадка з відстанню між рядами 3-4 м та в ряду - 0,5-0,75-1,0 м залежно від виду посадкового матеріалу та деревини.

Дослідженнями встановлено, що для створення культур сосни звичайної найбільш ефективними схемами змішування є: 1) у ряду (рослина однієї деревної породи чергується у ряду з рослиною іншої деревної породи); 2) чистими рядами (ряд однієї деревної породи чергується з рядом іншої деревної породи); 3) ланками посівних чи посадкових місць у ряду (одна деревна порода чергується з іншою в ряду через певні проміжки (10-15 м); 4) кулісами та групами чистих рядів (кілька чистих) рядів однієї деревної породи чергується з кількома рядами іншої деревної породи); 5) шаховим способом (різні деревні породи вводять у культуру окремими ділянками у шаховому порядку), розмір ділянки 10x10 м та більше); 6) біогрупами або гніздами (головну деревну породу вводять серед супутніх у вигляді окремих куртин, гнізд, майданчиків та груп, а також на ділянках із природним поновленням).

Список використаних джерел

1. Білоус В. І. Екотипи сосни звичайної в лісах України. Львів. РВВ НЛТУ України. 2002. 235 с.
2. Генсірук С. А. Ліси України. Львів. Наук. думка, 2002. 496 с.
3. Краснов В. П. Лісорослинний потенціал піщаних ґрунтів Житомирського Полісся. 2015. Харків. Кальварія. 167 с.
4. Levchenko V. B., Shulga I. V., Romanyuk A. A., Hornovska S. V., Makarchuk Y. I. *Innovative methodological aspects of forest pathological monitoring using meteorological information in forest management conditions of the Polissya nature reserve*. Paradigm of knowledge № 1(65), 2025. DOI 10.26886/2520-7474.1(65)2025.1 Edition address: Zeil 12, 60313 Frankfurt, Germany. S. 5 – 47.
5. Ткач В. П. Ліси та лісистість в Україні: сучасний стан і перспективи розвитку. Укр. геогр. журнал. 2019. №. 2. С. 49–55.